

prof. dr hab. Ewa Malinowska
profesor emeritus Uniwersytetu Opolskiego

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Renaty Kecmaniuk
nt. *Pozew rozwodowy jako odmiana gatunkowa***

Przedmiotem badań ocenianej pracy jest wieloaspektowy opis pozwu rozwodowego jako gatunku reprezentatywnego dla odmiany urzędowo-prawnej. Wybór tematu jest bardzo ważny ze względów społecznych, istotny także z naukowego punktu widzenia, bowiem dotychczas w lingwistyce polskiej, mimo charakterystyki wielu gatunków sfery urzędowej, nie było prac poświęconych pozwowi. Sfera urzędowo-prawna, zwłaszcza jej odmiana sądowa, wymaga od badacza językoznawcy nie tylko wiedzy z własnej dyscypliny, ale także wiedzy z zakresu prawa. Trzeba pochwalić Doktorantkę za odwagę podjęcia tego tematu, za ogromne odczytanie nie tylko w literaturze lingwistycznej, ale także prawnej. Przekraczanie granic własnej dyscypliny nie jest łatwe, a przy opisie gatunków sfery prawnej konieczna jest wiedza merytoryczna także z zakresu prawodawstwa. Doktorantka w wystarczającym stopniu ją posiadała, co udowadnia w rozdziale I rozprawy (*Pozew w ujęciu prawno-historycznym*) oraz w podrozdziale 3.4.1. (*Wartościowanie w języku prawa*), a także w podrozdziale 3.5.3.1. (*Język prawny i prawniczy*). Zna przepisy prawa cywilnego i potrafi je przytaczać.

Z pełnym przekonaniem stwierdzam, że przedstawiona mi do oceny rozprawa doktorska mgr Renaty Kecmaniuk spełnia wszystkie warunki, określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, jakie stawia się dysertacji doktorskiej.

Uzasadnienie

- 1. Rozprawa wskazuje, że Doktorantka ma wysoką ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie językoznawstwo, zwłaszcza z zakresu genologii lingwistycznej.** Zna instrumentarium pojęciowe i terminologiczne obecne w genologii, zna opracowania zarówno starsze jak i najnowsze polskich genologów (wskazuje na to bogata bibliografia, umiejętne cytowanie prac m.in. Anny Wierzbickiej, Bożeny Witosz, Marii Wojtak, Stanisława Gajdy, Danuty Ostaszewskiej, Aleksandra Wilkonía), w tym prace badaczy tekstów odmiany urzędowo-prawnej (m.in. Ireny Szczepankowskiej, Małgorzaty Rzeszutko, Bożeny Żmigrodzkiej, Katarzyny Wyrwas, Ewy Malinowskiej). Zna założenia genologicznej analizy wypowiedzi, zna metody badawcze genologii. Świadomie i umiejętnie korzysta z założeń teoretycznych i analitycznych Marii Wojtak. Zastosowanie w części analitycznej pracy koncepcji teoretycznej opisu wzorca gatunkowego lubelskiej badaczki pozwoliło Doktorantce na wielowymiarową charakterystykę pozwu rozwodowego jako odmianki pozwu. Uwzględnienie w opisie wszystkich płaszczyzn modelu gatunku (strukturalnego, pragmatycznego, poznawczego, aksjologicznego i stylistycznego) wymagało od autorki dysertacji wiedzy z wielu obszarów lingwistyki (zwłaszcza z zakresu tekstologii, pragmatyki, aksjologii, stylistyki, komunikacji językowej). Szczegółowe analizy realizacji wzorca gatunkowego pozwu rozwodowego udowadniają, że wiedzę taką Doktorantka ma i umiejętnie z niej korzysta.
- 2. W swojej dysertacji doktorskiej mgr Renata Kecmaniuk wykazuje umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.** Potrafi samodzielnie sformułować problem naukowy, właściwie dobrać narzędzia badawcze i zebrać materiał badawczy. Materiał egzemplifikacyjny,

zebrany w latach 2015-2016 w czytelni jednego z polskich sądów okręgowych, jest wystarczający (200 pozwów) i uprawnia do wyciągnięcia uogólnionych wniosków. Założeniom badawczym odpowiada struktura pracy. Podział części głównej (rozdział 3. *Model gatunkowy pozwu*) na poszczególne numerowane i tytułowane podrozdziały jest przejrzysty i merytorycznie uzasadniony – odzwierciedla przyjęty scenariusz analizy gatunku, pokazuje wysoką świadomość poszczególnych kroków badawczych zmierzających do wielowymiarowego opisu pozwu rozwodowego. Szczegółowe analizy poszczególnych aspektów wzorca gatunkowego pozwu prowadzone są rzetelnie, bogata egzemplifikacja tekstowa dobrze ilustruje opisywane zagadnienie. Doktorantka zna zasady budowy monografii naukowej, co widoczne jest już w strukturze ocenianej pracy (wstęp, tytułowane rozdziały i podrozdziały, zakończenie, bibliografia, spis tabel). Sprawnie korzysta z literatury, zgodnie z zasadami etyki naukowej przywołuje teksty cudze (przypisy), sporządza prawidłowo bibliografię i netografię, a także tabele ułatwiające odbiór porównywanych treści. W zakończeniu udowadnia, że potrafi jasno sformułować wnioski z przeprowadzonych analiz i postawić prognozy dotyczące ewolucji charakteryzowanego gatunku. Procedura badawcza zastosowana w pracy ujawnia wysokie umiejętności analityczne i interpretacyjne Doktorantki. Zachwyca jasny logiczny tok narracji naukowej, bardzo dobra polszczyzna. Metodologia rozprawy ujawnia, że mamy do czynienia z autorką bardzo dobrze orientującą się w osiągnięciach genologii lingwistycznej, a także w stylistyki, pragmatyki oraz aksjologii. To wszystko sprawia, że z pełnym przekonaniem stwierdzam, że Pani Renata Kecmaniuk ma zdolności do prowadzenia samodzielnych badań.

3. **Oceniana rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego** – przynosi analizę ważnego w życiu społecznym dokumentu sądowego, tj. pozwu rozwodowego. Dysertacja zarówno pod względem metodologicznym, jak i merytorycznym ma wysoką wartość naukową, wnosi istotny wkład do badania sfery urzędowo-prawnej, zwłaszcza opisu jej gatunków. Doceniam dostrzeżenie problemu sprawności komunikacyjnej Polaków w relacji Urząd – Obywatel i Obywatel – Urząd. Jestem przekonana, że wyniki badań, jakże istotne dla sfery społecznej, pozwolą w przyszłości kompetentnie (bez pomocy prawników jako pośredników) redagować pozw sądowy, mogą także przyczynić się do usprawnienia procesu cywilnego w sprawach rozwodowych.

Konkluzja

Wieloaspektowość i wielowątkowość analiz, bogata egzemplifikacja tekstowa, dbałość o jasność wyводу, o kulturę wysłownienia, a także o adekwatny do prowadzonych analiz dobór metod badawczych – wszystkie te cechy sprawiają, że dysertację Pani mgr Renaty Kecmaniuk uznaję za opracowanie reprezentujące wysoki poziom merytoryczny, dokument rzetelności i poznawczej pasji.

Stwierdzam, że przedstawiona do oceny rozprawa doktorska nt. *Pozew rozwodowy jako odmiana gatunkowa* spełnia ustawowe kryteria stawiane pracom doktorskim. W związku z tym wnoszę o dopuszczenie mgr Renaty Kecmaniuk do dalszych etapów postępowania o nadanie Jej stopnia doktora nauk humanistycznych.

Elżbieta

Opole, 15 VII 2023 r.